

Dalyko pavadinimas / Course title: Semiotinė diskursų analizė

Dalyko tipas / Type of course:

Pasirenkamas doktorantūros dalykas / Optional doctoral programme course

Apimtis kreditais (ECTS) / Number of credits allocated (ECTS): 6

Dėstytojas / Name of lecturer: prof. dr. Kęstutis Nastopka

Dalyko anotacija / Course abstract:

Semiotikos objektas. Reikšmė ir ženklas.. Semiotikos metakalba. Semiozės procesas.

Semiotinės idėjos Europos filosofinės minties istorijoje.

Kalbos ženklo teorija. Išraiškos ir turinio planas. Forma ir substancija. Kalbotyra ir semiologija.

Ženklo sklaida visuomenės gyvenime.

Ženklo ir referento problema Ch. S. Peirce'o semiotikoje. Ženklo tipologija. Indeksai, ikonos, simboliai. Tipų sąveika. Reikšmė ir suvokimas.

Reikšmės problema Greimo semiotikoje. Reikšmės lygmenys. Izotopijos samprata. Diskursyvinio lygmens analizė. Naratyvinės schemos fazės. Loginis – semantinis teksto lygmuo.

Vizualinė semiotika. Figūratyvinis ir plastinis lygmuo.

Pasių semiotikos projektas: daiktų būviai ir dvasinės būsenos. Loginis pasių matmuo. Modaliniai pasių komponentai.

Estezės samprata. Netezinis pasaulio suvokimas. Juslingumo sintaksė.

Lotmano kultūros semiotika. Meno kalbos problema. Kultūra kaip universalus semiotikos objektas ir kaip metakalba. Semiosferos samprata.

Siekiami dalyko studijų rezultatai / At the end of the course a doctoral student is expected to be able to:		
Trečiosios studijų pakopos studijų rezultatų aprašymo dalys	VDA, LKTI ir LMTA menotyros krypties doktorantūros programos siekiami rezultatai	Dalyko rezultatai
<i>Žinios, jų taikymas:</i> Naujausios sistemingos mokslinių tyrimų arba meninės veiklos žinios, kurias geba taikyti kuriant naujas fundamentines žinias ir idėjas, sprendžiant strateginio pobūdžio veiklos uždavinius.	<ul style="list-style-type: none">• įgyja naujausių sistemingų savo srities mokslinės veiklos žinių ir patys jas kuria.• geba taikyti naujas fundamentines žinias ir idėjas, keliant ir sprendžiant savo srities strateginio pobūdžio uždavinius.	Mokės paaiškinti pagrindines semiotikos sąvokas, atpažinti sakymo ir pasakymo figūras ir aktantus, išanalizuoti relevantiškus diskurso vienetų santykius, nustatyti reikšmės izotopijas, sudaryti semiotinį reikšmės modelį.
<i>Gebėjimai vykdyti tyrimus:</i> Gebą pasiūlyti, analizuoti, sintetinti, sisteminti ir kritiškai vertinti naujas ir sudėtingas idėjas, ieškant originalių mokslinių, meninės veiklos ir visuomeninės reikšmės strateginių sprendimų,	<ul style="list-style-type: none">• geba pasiūlyti, analizuoti ir kritiškai vertinti naujas idėjas, ieškant originalių mokslinės veiklos ir visuomeninės reikšmės strateginių sprendimų.• geba planuoti ir vykdyti fundamentinius ir	Įvaldys skirtingas semiotines prieigas ir mokės panaudoti atitinkamą analitinį instrumentarijų (naratyvinės semiotikos, modalumų teorijos, figūratyvinės ir plastinės semiotikos, pasių semiotikos, estezės ir t.t.).

<p>sprendžiant sudėtingas mokslo, visuomenės ir kultūros plėtros, profesinės veiklos arba meninės veiklos problemas. Geba planuoti ir vykdyti fundamentinius ir taikomuosius mokslinius didelės apimties tyrimus arba kultūros ir meno projektus, kurie reikšmingai išplečia žinių ribas.</p>	<p>taikomuosius mokslinius didelės apimties tyrimus arba kultūros ir meno projektus, kurie reikšmingai išplečia žinių ribas.</p>	
<p><i>Specialieji gebėjimai:</i> Geba, remiantis naujausiomis mokslinių tyrimų teikiamomis žiniomis, kurti originalias mokslinių tyrimų, studijų, kultūrinės ir meninės veiklos, naujovių kūrimo priemones ir instrumentus. Geba savarankiškai dirbti intelektualinį, meninį ir kūrybinį darbą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • turi susiformavusią pasaulėžiūrą, profesines ir bendrąsias kompetencijas, reikalingas savarankiškai mokslinei tiriamajai veiklai vykdyti ir naujovėms diegti. • geba kurti inovatyvias savo srities mokslines ir kūrybines idėjas ir priemones bei instrumentus jų raiškai. 	<p>Mokės semiotiškai analizuoti pasirinktą žodinį ir/ar vizualinį diskursą..</p>
<p><i>Socialiniai gebėjimai:</i> Geba bendrauti su kolegomis, mokslinė bendruomene ir visuomene, perteikiant savo veiklos srities naujoves ir tolesnės plėtros perspektyvas, plėtoti kūrybinę veiklą bei kultūrą, skatinti visuomenės raidai palankią techninę, visuomeninę ir kultūrinę pažangą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • geba bendradarbiauti su mokslo ir kultūros bendruomene inicijuojant inovatyvius nacionalinės reikšmės ir tarptautinius mokslines tiriamosios veiklos projektus. • plėtoja mokslinę tiriamąją veiklą, formuojančią visuomenei palankų kultūrinį ir socialinį kontekstą. 	
<p><i>Asmeniniai gebėjimai:</i> Geba tobulėti, projektuoti tolesnę savo ir ekspertų komandos mokymosi perspektyvą. Imasi atsakomybės kritiškai vertinti strateginius savo veiklos srities sprendimus, geba greitai reaguoti į dinamiškus visuomeninės, ekonominės, kultūrinės ir technologinės aplinkos pokyčius, atskleisti ir plėtoti kūrybinius intelektualinius asmens gebėjimus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • plėtoja asmeninę saviraišką, formuoja mokymosi visą gyvenimą įgūdžius, kritinio vertinimo nuostatas. • plėtoja kūrybinius ir intelektualinius gebėjimus nuolat kintančioje profesinėje ir socialinėje aplinkoje. 	

Dalyko turinys / Course content:

Semiotinė struktūros samprata. Terminų izotopija turinys. Diskursyvinio lygmens analizė. Atlikėjai ir aktantai. Manipuliacijos problematika. Loginis – semantinis teksto lygmuo. Semiotinė modalumų teorija.

Vizualinė semiotika. Vizualinių figūrų ir plastinės formos analizė. Semisimbolizmas. Plastinė ir poetinė kalba.

Pasijų semiotika. Loginis pasijų matmuo. Intersubjektinės strategijos. Kultūrinis pasijų sąlygotumas. Kanoninė pasijų schema.

Estezės samprata. Estetinis subjektas vs teorinis subjektas. Subjekto ir objekto juslinis ryšys.

Lotmano kultūros semiotika. Meno kalbos problema. „Antrinės modeliuojančios sistemos“. Kultūra kaip universalus semiotikos objektas ir kaip metakalba. Semiosferos samprata. Kultūra ir istorija. Tolydumas ir diskretumas. Kultūros pertrūkio problema.

Studijų metodai / Teaching methods:

Paskaitose išdėstomi semiotikos teorijos pagrindai, pratybose semiotinis metodas taikomas literatūros ir meno tekstų aspektinei analizei. konsultacijos naudojamos sąvokų susisteminiui, probleminiam šaltinių interpretavimui.

Vertinimo kriterijai ir metodai/ Criteria and methods of assessment:

Vertinama dalyvavimo diskusijose aktyvumas, klausimų ir problemų formulavimo gebėjimai, argumentacijos pagrįstumas. Teorinių problemų išmanymas, korektiškas teorinių sąvokų taikymas, analizės logika ir kūrybiškumas

Atsiskaitymo formos / Forms of assessment forms:

atsiskaitymo forma – egzaminas; egzaminavimo būdas – pasirinkto žodinio arba vizualinio teksto analizė, rašto darbo gynimas

Užduotys, atsiskaitymo formos, vertinimas / During the course students are expected to fulfill the following assignments:	
Užduotis / Assignment	Procentinė galutinio įvertinimo vertė / Value in per cent from the final grade
Aptarti pamatines Greimo <i>Struktūrinės semantikos</i> sąvokas. Teoriniai postulatai ir analitinė strategija Giroud ir Panier biblijinio teksto analizėje.	<i>Kaupiamasis pažymys: 60% rašto darbo pažymys, 40% dalyvavimo seminaruose pažymys</i>
Išsiaiškinti figūratyvumo ir tematiškumo santykį semiotinėje analizėje.	
Pritaikyti ir pagrįsti izotopijos sąvoką diskurso analizėje.	
Išanalizuoti semiotinio kvadrato loginius santykius. Teorinį modelį pritaikyti konkrečioms tekstams.	
Aptarti semiotikos ir estetikos ryšį, juslingumo parametą reikšmės aprašyme. Teorinis estezinės pagavos aprašymas.	
Aptarti figūratyvinės ir plastinės semiotikos santykį	

Dėstymo kalba / Language of instruction: lietuvių

Privaloma literatūra / Reading list:

Eil.Nr.	Literatūros šaltinio pavadinimas
1.	Greimas A.J. Figūratyvinė semiotika ir plastinė semiotika.- Baltos lankos, 2006. Nr. 23, p. 67-98.
2.	Lotman J. Kultūros semiotika.- Vilnius: Baltos lankos, 2004.

Eil.Nr.	Literatūros šaltinio pavadinimas
3.	Giroud J.C. Panier L. Semiotika. Diskurso analizės teorija.-Baltos lankos, 1991. Nr.1, p. 119-162.
4.	K. Nastopka. Literatūros semiotika.- Vilnius: Baltos lankos, 2010.

Papildoma literatūra / Additional literature:

Eil.Nr.	Literatūros šaltinio pavadinimas
1.	F. Thürlemann. Nuo vaizdo į erdvę. Apie semiotinę dailėtyrą.- Vilnius: Baltos lankos, 1994.
2.	Greimas A. J. Struktūrinė semantika.- Vilnius: Baltos lankos, 2005.